HE raideliikennelaiksi

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

17.10.2018

HE 105/2018 raideliikennelaiksi 1/3

Lainvalmistelussa on edetty osin oikeaan suuntaan

- Markkinasääntely: kilpailutusvelvollisuus 4. rautatiepaketin mukaisesti
- Rataverkolle pääsy: pykälät muutettu vastaamaan rautatiemarkkinadirektiivin muutosdirektiiviä
- Venäläisen vaunukaluston käyttö Suomen rataverkolla sallittua jatkossakin vain maiden välisessä suorassa yhdysliikenteessä
- Paikantamisvelvollisuuteen ehkä tulossa vielä muutoksia?
- Turvallisuuden osalta hyvää terminologista kehitystä, mutta myös epäjohdonmukaisuuksia (varautuminen).

Ongelmalliset lainkohdat

- **Ratakapasiteetin haku poikkeaa EU-sääntelystä ja uhkaa aiheuttaa haittaa kaikille toimijoille**
  - Lastinantaja tai muu rahdin lähettäjä saisi hakea ratakapasiteettia ja valitsisi liikenteenharjoittajan vasta jälkikäteen
  - Ei perustu 4. rautatiepakettiin ja saattaisi olla jopa rautatiemarkkinadirektiivin vastainen (kapasiteetin kielletty siirtäminen ja kaupan käyminen myönnetyllä kapasiteetilla)
  - Houkuttelisi kapasiteetin ylimitoitettuun varaukseen ja johtaisi tehottomuuteen sekä jäykistymiseen
  - Ei sovellu Suomen yksiraiteiselle rataverkolle ja haittaisi rautatieliikenteen monitoimijaympäristön toimintamallien muodostamista

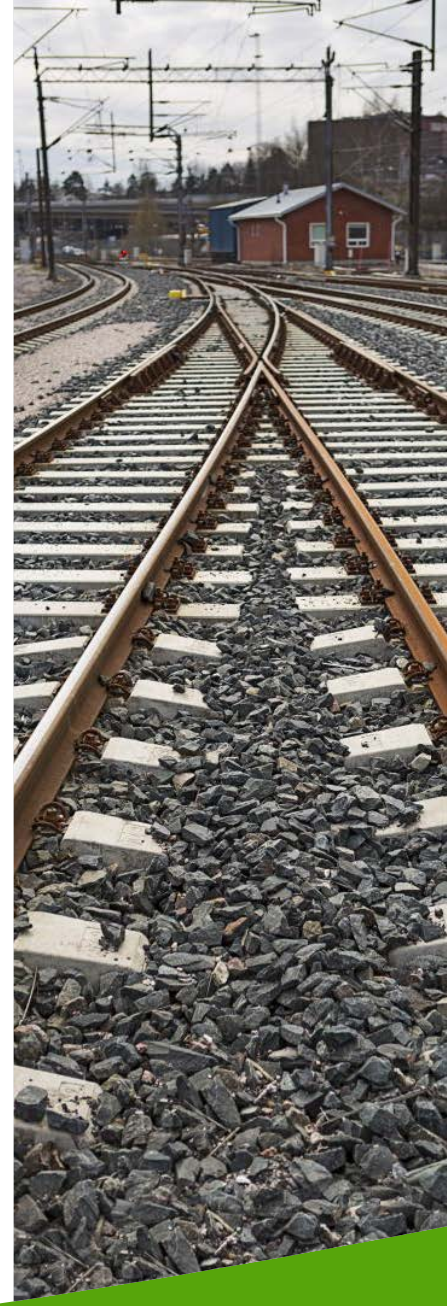

HE 105/2018 raideliikennelaiksi 2/3

- **Rataverkon käytön hinnoittelu epätasa-arvoista ja syrjivää sekä ympäristön kannalta haitallista**
  - Uudessa järjestelmässä sähkövetoinen liikenne olisi kalliimpaa kuin dieselvetoinen liikenne.
  - Ilmastotavoitteita ja niiden saavuttamiseksi suunniteltuja toimenpiteitä ei huomioida lainkaan. Ympäristönäkökumista ainoastaan melu on huomioitu.

- **Yksityisraiteiden haltijoita koskeva sääntely velvoittaisi VR:n käytännössä perustamaan uuden yksityisraidetytäryhtiön ja asettaisi VR:n epätasapuoliseen asemaan kilpailijoihin nähden**
  - VR:n hallinnoimat raiteet ovat komission aiemmin antaman päätöksen mukaisesti määrittely ns. strategisesti merkittäviksi yksityisraiteiksi. VR ei voi hyödyntää mitään raideliikennelain mukaisia yksityisraiteiden haltijoille myönnettäviä hallinnollisia tms. kevennyksiä
  - Säännökset yhtiön rahoituksen järjestämisestä ja sen riippumattomuudesta johtaisivat siihen, että VR olisi tosiasiallisesti tytäryhtiönsä omistajana lopulta vastuussa sen rahoituksen varmistamisesta, vaikka muut rautatieyritykset käyttäisivät kyseisiä yksityisraiteita.
  - Tulisi tehdä pikaisesti erillinen päätös, jossa nimetään konkreettiset VR:n raideosuudet, jotka on katsottava strategisiksi niiden tosiasiallisen luonteensa, eikä pelkästään niiden nykyisen omistajan vuoksi.
  - VR:ltä ei nykyisin edellytetä ratakapasiteetin jakamista, eikä se ole muiden toimijoiden kannalta tarpeen. Ratakapasiteetin myöntämiseen liittyvien menettelyiden käyttöönotto lisäisi resurssitarpeita, vaikka sen käytännön merkitys nykyisillä liikennöintivolyymeillä on vähintäänkin kyseenalaista.

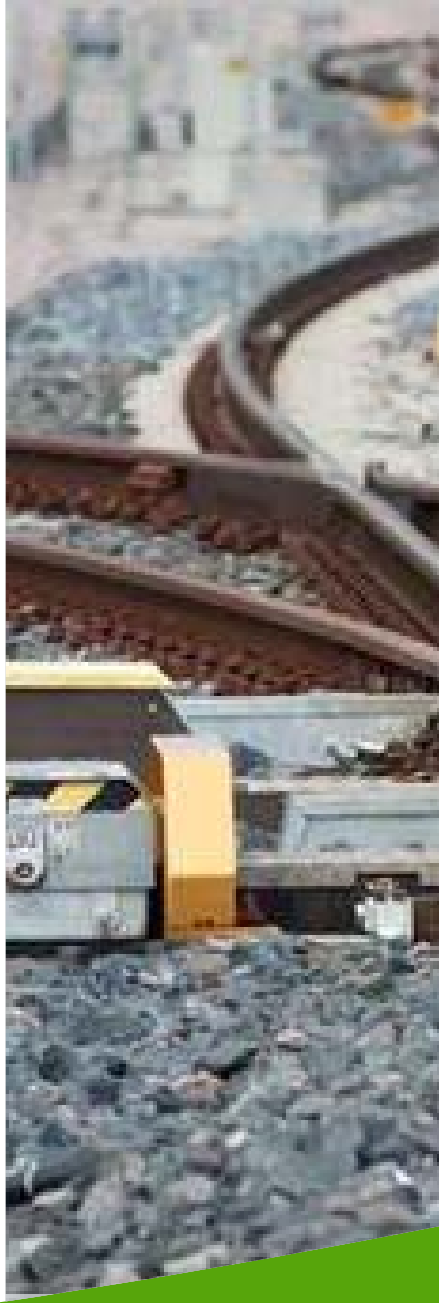

HE 105/2018 raideliikennelaiksi 3/3

- **Palveluntarjonnan kirjanpidollinen eriyttäminen asettaa VR:n muita heikompaan asemaan**
  - Määräävässä markkina-asemassa olevan rautatieyrityksen tulisi eriyttää kirjanpidollisesti lainkohdassa tarkoitetut palvelut (muiden toimijoiden tulee eriyttää kirjanpitonsa vain sääntelyelimen niin pyytäessä)
  - Aiheuttaa lisääntyviä kustannuksia ja resurssitarpeita, eikä ole EU-lainsäädännön edellyttämä
  - Ehdotus on VR:ää kohtaan syrjivä ja epätasapuolinen
- **Kaluston kunnossapitoa koskeva sääntely epäselvää EU-lainsäädännön keskeneräisyydestä johtuen**
  - Kaluston kunnossapidosta vastaava yksikön sertifiointivelvollisuus epäselvä.
  - EU-lainsäädäntö ei tältä osin vielä valmis
- **Sääntelyelimen tehtävät menevät pidemmälle kuin EU-lainsäädäntö**
  - Sääntelyelimen tehtäviin ehdotettu laajennus ei kaikilta osin vastaa rautatiemarkkinadirektiivin muutosdirektiiviä.
  - Lakiin on kirjattava selkeästi muutoksenhaku sääntelyelimen päätöksiin.
- **Lain voimaantulolle tarvitaan riittävän pitkä siirtymäaika**
  - Merkittävä muutos raideliikenteelle, ei voi tulla voimaan parissa kuukaudessa
  - Siirtymäaikaa tulisi antaa ainakin 1.1.2020 saakka

